

СВЕТИ САВА – КРСНА СЛАВА

ХОР – Химна

На сцени је хор. На средини стоји Свети Сава. У позадини се чују хиландарска звона.

Свети Сава (Никола): Увек ме звук ових мојих звона са Хиландара прене. Као да имају циљ да ме буде и питају: Учини ли ти, Саво, довољно за овај твој српски род?

Прави одговор не знам. То сам Господ зна. Само он зна да ли сам оставио довољно светиња, или сам могао још. Да ли сам оставио довољно просветитељског дела, или сам могао још? Да ли сам научио Србина довољно да воли Бога, или сам могао још? Дилема би моја била већа да није вас, децо моја. Ви ми дајете снагу да се молим Господу за српски род.

Повлачи се у дубину сцене где остаје до другог наступа.

(Са леве и десне стране позорнице стоје наратори. Сцена почиње музичким ефектом – фрулом, која се постепено губи, а наратори почну казивање текста. На средини сцене свечано постављена славска трпеза, а иза гори кандило. На средини стола икона светог Саве)

1. наратор (Милица): Пре више од осам векова, на средњовековном небу Балкана, појавила се звезда водилја, која и данас српском народу осветљава пут. Шибан орканима историје, на ветрометини европске раскрснице, засијао је лик Растка Немањића, принца који се одрекао престола, и попут Исуса, даровао себе свом народу.

2. наратор (Наталија): Дошао је међу Србе као благослов, да их продухови, научи, излечи, оснажи – да очовечи!

Милица: Био је утеха родитеља својих, помирителъ браће своје, учитељ и духовник народа свога.

Наталија: Био је градитељ манастира и први поглавар српске цркве.

Милица: Био је вешт државник, цењен сусед и постојан ујединитељ народа српског.

Наталија: Био је први књижевник и законодавац, први народни учитељ и заштитник српске писмености и српских школа.

Милица: Живи у сваком од нас тихо, скромно, ненаметљиво и умно. Савиним путем крећемо се увек када смо и сами племенити, умни, вредни и душевности усмерени.

1.и 2. наратор заједно: Путовао без пута, а пут се за њим родио!

КОНКУРС – Добро вам вече, драги гости и пријатељи. Зовем се _____, и мој рад је победио на школском конкурсy поводом Светог Саве. Послушајте га.

ХОР

Наталија: Од светога Саве па до данашњег дана негују се веровања и леи обичаји у Срба. Свети Сава је народ свој подучавао да буде чврст у вери, да чува кумство, побратимство и сродство.

Милица: Само су Срби народ који има крсну славу, дан када се окупља родбина и фамилија, када се реже славски колач и чита славска молитва.

(Уз лагану музику деца наратори се повлаче, на сцени затамњење, а онда светлост и излазе дечак-домаћин који носи славски колач, девојчица-домаћица која носи славску свећу, девојчица-ћерка носи жито и дечак-син носи вино. Све то стављају на сто испред иконе.)

Домаћин (Аца) (пали славску свећу и изговара молитву):

Дај ми Боже да леп, благ дан сване
и отвори своју душу плаву
да ми драг гост у авлију бане,
да запалим воштаницу праву,
да ми уље у кандилу плане, да ужежем жишку миришљаву,
зрнце смоле са борове гране,
да окадим икону чађаву,
крст од вина на белом чаршаву
свете претке што се воском хране,
кућу, чељад, воће, жито, марву,
и гробове знане и незнане
окренуте према заборау
где су многе тајне закључане.

Домаћица (Анђела): Царе вечни, благослови

Сви су твоји дари ови.

Народ сложи и умножи;

Нек сви људи буду Божији,

Нек сви славе име Твоје,

Твога сина нек се боје.

Ко хлеб нек су срцем благи,

Као свећа душом прави,

Као вино нек су јаки;

Благи, прави, јаки – здрави.

Чисти колач – вера чиста;

Свећа – нада, што нам блиста;

А љубав је љубав красна-

Истина је и ту јасна.
Шта Ти дајем ја нејака?
Све је ово Твоја слика,
Бледа слика Твога лика,
Нека светац мој Те моли,
Зато њему палим свећу.
Он до Тебе ближе стоји,
Дај нам, Боже добру срећу!
Сва је наша богомоља:
Нека буде Твоја воља!
Сваком живом Ти помози!
Па и нама не одмози. Амин.

Терка и син (Милан V и Даница) (заједно): Оче наш који си на небесима, нека је свето име Твоје, нека дође царство Твоје, нека буде воља Твоја, и на земљи као што је и на небу. Хлеб наш потребни дај нам данас; и опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима својим; и не наведи нас у искушење но избави нас од зла.

Даница: Молим те, Саво, да ми поклони мама лутку. Обећавам да ћу бити добра и послушна. (На њене речи сви се насмеју, мајка је загрли; истовремено почињу да пристижу први гости. Чује се дозивање)

Кум (Милос VII): Домаћине, домаћине! Нек је са срећом данашњи дан, срећна крсна слава! (Љубе се домаћин и домаћица, и дечак, а девојчица служи жито. Сви стоје редом)

Аца: Добро ми дошао, куме!

Милош VII: Боље те нашао! Пријатељи ти долазили и здраво и весело те налазили! Крсно име славио у миру и весељу са браћом и пријатељима од сада па до века. дај Боже да славиш и млађима да оставиш! (служи се житом, док се кума поздравља).

Аца: Даће Бог и свети Сава!

Кристина: Кумови драги, где се крсна слава славила, онде и помагала, муке не дала, него на праведни пут водила!

Анђела: Даће Бог! Хвала, кумови, добро дошли! (домаћица води госте до стола, а домаћин се поздравља са старим сватом)

Стари сват (Милос VI): Срећна слава, домаћине! Да те Бог чува и свети Сава! Да ти је благословено и племе, и семе! Куд ти рало одило, онде ти се семе родило!

Аца: Дај Боже, ујаче!

Старосватица (Марија): Срећа вам била честита, кеса увек богата; стидна се не застидили, страшнога се не препали, дужнику дуг вратили, цркви врата позлатили! Срећна слава Свети Сава!

Анђела: Хвала, ујна, добро дошла!

Комшија Драги(_____): Жив ми био, комшија! Нек ти је весела кућа данас и заувек. Срећна слава!

Аса: Хвала, комшија! (поздрављају се док комшиница говори)

Комшиница Рада (_____): Комшије драге, Бог вам срећу и здравље дао и док год се за славу певало, нек вам се са срећом кућом играло!

Анђела: Хвала, комшинице! Изволи! (жито...)

Комшија Раде (_____): Срећна слава, комшија! Да Бог да где се крсни колач ломио ове године, ту и догодине!

Комшиница Мица (_____): У дому се ломио, а у њиви родио. Које га руке градиле, оне се међу другима красиле и распознавале. Колико у колачу зрнаца, толико у домаћину дечјих главица!

Анђела: Хвала, комшије! Изволите! (жито...)

Комшија Миле (Мартин): Домаћине, Бог ти дао рода и берићета, а крсна ти слава на помоћи била; пчеле ти се ројиле, краве се телиле, а овце близиле. Долазили у твој дом ништи и убоги, долазили ти српски свештеници, у твојем дому водицу свештавали, децу крштавали, младенце венчавали, књиге читали, Богу се молили, а Бог мог`о па теби и твојем дому помог`о!

Анђела: Хвала, комшија! Даће Бог и Свети Сава, па и у твојем дому уз домаћицу славу славили, а догодине и крстили!

Аца: Добродошли и срећна вам здравица. Да нас Бог све поживи много година да се к`о браћа састајемо и још сретније растајемо!

(Сви гости долазе са женама, служе се житом, деца одлазе у један угао, гости седеју за трпезу, укућани стоје уз трпезу)

ХОР

Марија: Сећате ли се како је прошле године било хладно за светога Саву. А погледајте сада, а људи кажу, када је суво на тај дан, биће сушна година!

Милош VI: Ти то, жено, почињеш као наши стари. У оно старо време кад се знало ко коси, а ко воду носи, што каже наш народ, људи су се о славама окупљали и у дугим зимским вечерима око огњишта причали разне приче и легенде о светом Сави.

Милош VII: Управо тако. Баш сам хтео овој нашој дечици да испричам једну лепу причу. Слушајте, децо! Понели отац и мати новорођено дете светом Сави и замолили га да дете благослови и да му да срећу, а Сава им мудро одговорио – Ја му срећу не могу дати. Срећу му можете дати ви, родитељи његови, ако га зарана научите да ради, да штеди, да не лаже, не краде, да слуша, да поштује старије, да је у свему умерено, а нарочито ако га будете упутили да чува своје здравље.

Милан V: Знамо ми, куме, ту причу, а знамо ми још много других прича о светом Сави. Свети Сава је први српски учитељ. Он је заштитник свих ђака и наших учитеља. Зато смо ми данас и у школи славили.

Кристина: Види, види, како прича моје кумче. Па ти си прави мали човек. Него, хајде, голупчићи моји, дедер да чујемо шта ви, дечице, знате о светоме Сави! Ко ће први? (гледа сву децу редом, као да их изазива)

Даница: Престо га је чек`о-он га није хтео.

Он је нешто више духом заволео,
одазв`о се даљњом лелеку и вриску,
па је загрио будућност србинску.

Девојчица 1 (_____): Он се скромно сиђе с краљевских висина,
цвет жртова плоду;
он неће да влада, он хоће да служи,
Богу и свом роду.

Девојчица 2 (_____): Зато свети Сава још и школе зида.
”Има л` ока слепа, школа га отвара!
Шаљ`те децу нека од њих људе ствара!

Девојчица 3 (_____): Жене је подучавао многим кућним пословима-како
да праве сир, како да киселе млеко, како да суше рибу.

Девојчица 4 (_____): Подучавао је људе како се граде воденице, како се
меље жито, како да гаје виноград и праве вино. Учио их је како се оре и како се
гвожђе кује.

Девојчица 5 (_____): Лење је увек подстицао да раде. Наш језик је препун
изрека и пословица о раду.

Девојчица 6 (_____): Раноранилац и каснолегалац кућу теку.

Девојчица 7 (_____): Бог даје тежаку, а не лежаку; и ратару, а не
беспосличару.

Девојчица 4 (_____): У ратара црне руке, а бела погача.

ХОР

(долази свештеник и за тренутак прекида децу)

Свештеник (Никола): Помоз Бог, домаћине, и срећна крсна слава Свети Сава!

Аса Хвала, оче! (прилази свештенику и љуби ми руку)

Милош VII: У добар си час дошао, оче, да чујеш како су паметна ова наша деца!
Знате ли још нешто? (обраћа се деци)

Милан V: Велики број места у Србији носи име светога Саве.

Девојчица 6 (_____): Изнад села Руднице у студеничком крају, на брегу
Боровику има у стени шупљина са водом, која нигде не отиче. Та вода се зове Вода
светога Саве. Народ верује да је ту долазио свети Сава, да је благословио воду и да
је стога лековита

Девојчица 2 (_____): Код Милешеве се налази тешко приступачна Савина
пећина. Ту је и један извор чудотворне воде, која се пред грешником или
свађалицом укрива. Пред пећином је у камену остала Савина столица.

Девојчица 3 (_____): Кад је свети Сава пошао из Милешеве дође до једне велике стене између Пријепоља и Пљеваља, па застаде ту да се одмори и налакти се на ти стену. Кад је пошао даље, на оном месту где се био наслонио, остало је удубљење у коме се јасно распознаје лакат. Ту стену народ зове Савин лакат.

Девојчица 4 (_____): Уз реку Студеницу, у шуми, налази се издубљена стена, која се зове Савов лонац. Прича се да је ту свети Сава лежао, те се и сад познаје где му је глава била и стопе где је газио.

Девојчица 5 (_____): На Ибру има место Грнчић. Ту, у кориту Ибра, налазе се рупе прозване савини грнци. Кажу да је свети Сава био жељан рибе, па је замахнуо штапом и створио те рупе у које су рибе саме падале, а востац је само залазио од једне до друге рупе и руком хватао рибе. Тамо се тако хвата риба и данас, по благослову светога Саве.

Девојчица 1 (_____): У селу Грачацу, недалеко од Жиче, налази се стара црква, која се зове црква светога Саве. За њу се прича да је подигао Сава када и манастир Жичу.

Девојчица 3 (_____): На јужној страни цркве, у планини Гочу, један се вис зове Савина трпеза, а други Савин лаз. Има ту и засерлак који се зове Савовци. За све ове називе народ верује да воде порекло од светога Саве.

Девојчица 4 (_____): До реке Студенице име једно место које се зове Савин крш. Ту је, прича се, седео свети Сава.

Милош VII: Одлични сте, дечаци и девојчице! Треба да се вама поносе и родитељи, и учитељи! Богами, ја вас слушам, па ми нека милина око срца! (љуби у главу сву децу редом и они се повлаче у угао сцене)

Nikola: Домаћине, мислим да је сада право време да пресечемо колач!

(ПРЕСЕЦАЊЕ КОЛАЧА. ПОДИЗАЊЕ СЛАВЕ, ТРОПАР, МОЛИТВА...)

Владимир: Домаћине и сви гости, нека вам свима свети Сава буде заштита у невољама, у болести исцелитељ, у тугама утешитељ, у жалости сапатник, у опасностима помоћник. Остајте здраво у весељу и слози! (свештеник одлази са сцене, домаћин га испраћа и враћа се за трпезу.)

ХОР

Милош VI (наздравља): Синовче, гости драги, подижем прву чашу за здравље и срећу. Помози Боже, повесели срећу првом чашом, а добром срећом.

Марија: Бог нам дао срећу и здравље.

Где год се прва чаша вина пила,

свака се добра срећа вила.

Милош VII: Срећно нам био састанак,

а сретан био вазданак.

Све вам здраво и весело било,

у пољу родила пшеница белица,

Кристина: у брду се повила винова лозица,
у кућу вам се играла дечица.

Милош VII: У свако ћошенце по једно детенце,
а на средину нек коло воде десетину.

Кристина: Нека смо живи и здрави,
весели и прави.

Коме шта фали,

нек се озноји,

па нек си набави.

Мартин: Ко није, умреће,

а ко се не весели, пре ће!

Ајде, живели! (испија чашу)

Сви: Даће Бог и свети Сава!

(сви весели, смеју се, причају... Излази св. Сава, они настављају, али шапућу,
не чују се...)

Свети Сава (Никола): Беспотребна је брига моја. Ношен бурним временима и
кошен тешким искушењима мој народ за Бога зна. Он живи и моли се Господу
како сам га ја и учио.

Мој Србин се нада, верује и воли!

Мој Србин зна да је Бог љубав!

Срећна вам слава, моји основци!

ФОЛКЛОР